

Obrtnijsko-trgovske novice.

Na Dunaji

bode spodnje avstrijsko obrtno društvo (Niederösterreichischer Gewerbeverein) napravilo obrtnijsko razstavo, katera bode odprta do 15. oktobra l. l. vsaki dan od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer. Vstopnina v nedeljah in praznikih, torkih in četrtnih je 30 krajc., druge dni pa 50 krajc. V zvezi z razstavo je loterija razstavnih stvari. Srečke (loze) prodaja razstavna komisija na Dunaji (Commission der nieder-österreichischen Gewerbe-Ausstellung in Wien, I. Eschenbachgasse Nr. 9) po 50 kr. Srečkanje bo 10. oktobra.

V Košicah (Kaschau) na Ogerskem

bo letos od 16. do 20. septembra vinski trg v zvezi z razstavo vin, grozdja, orodja za vinstvo in kletarstvo.

V Lvovu (Lemberg)

bode drugi mednarodni somenj za žito in semena in pa razstava gališkega hmelja 4. in 5. oktobra t. l. Dopisi se pošiljajo: „An die Commission des II. internationalen Getreide- und Saatenmarktes in Lemberg (Ossolińskisches Institut I. Stock)“.

Obravnavave deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

11. seja 9. dne julija.

Ta seja je bila tajna, ter se je obravnavala v njej reorganizacija deželnih uradov.

12. seja dne 10. julija.

V tej seji je dr. Deu poročal v imenu gospodarkega odseka z načrti treh postav o tem, kako dolgove v denarjih izterjevati od občin in skladnih združeb. — Poslanec dr. Vošnjak navaja, da pri izvrševanju teh postav deželni odbor postopati bode smel le v dogovoru z vlado, in da narodna stranka sploh želi, da bi razni zastopi postopali v sporazumljenji z vlado, odbijati pa mora izjave židovskih nemških listov, ki nas dolžé, da napadamo vse uradništvo. (Velik nemir na nemškutarski strani. Dr. Schaffer, menda kot pisalec takih nesramnih napadov, v eno mer kliče: „Zur Sache!“) Toda dr. Vošnjak se ne dá besede prestriči ter nadaljuje: Mi grajamo le tiste uradnike, ki se bolj pečajo s politično agitacijo pri volitvah, nego s svojim uradniškim poslom. (Pohvala na levi, med nemškutarji velik nemir.) — Deželni predsednik Winkler pritrdi predgovorniku dr. Vošnjaku, da so nemški časniki zahtevali, da bi bil on zadnjič branil uradništvo. Na njega pa zadevna debata ni napravila vtisa, da bi se bilo celo uradništvo napadalo. Slišal je skozi 10 let hujše napade na uradnike, a vlada jih ni branila; ona ne more braniti poslancem, kritizirati vladnih organov posamezne čine, katere bode vlada preiskavala, ali so resnični, in potem storila svojo dolžnost. (Ta govor predsednikov so nemškutarji kar bledega obraza poslušali, a ne upali se besedice črhnuti.) — Potem so se vse 3 postave sprejele.

Poslanec Dežman v imenu finančnega odseka nasvetuje, naj se deželnemu zboru vleva, vse priprave storiti, da se bode popotni poduk v vinogradskih krajih na Dolenjskem nadaljeval po učiteljih slapenske šole; zaradi programa temu popotnemu

predavanju in zaradi odškodovanja učiteljev iz državne subvencije pa naj v dogovor stopi s kmetijsko družbo; — dalje naj deželni odbor skliče enketno komisijo izvedencev v posvetovanje, kako bi se razne kmetijske stroke povzdigniti dale po izobraževanju sposobnih učiteljev na učiteljski pripravnici, po primerni uravnavi kmetijskih nadaljevalnih šol in po popotnem predavanju. — Dr. Bleiweis se sploh strinja z odsekovim predlogom in objavlja, da je ministerstvo za kmetijstvo z odlokom 29. maja t. l. kmetijski družbi 300 gold. državne podpore obljubilo za popotna predavanja. Kmetijska družba v dogovoru z vladnim zastopnikom je sklenila, 200 gold. odločiti vodji slapenske šole za popotna predavanja na Dolenjskem, 100 gold. pa porabiti za popotni poduk o sirarstvu po gosp. župniku Mesarju na Gorenjskem zunaj Bohinja. A najbolj važno je to, da se tudi na učiteljski pripravnici kmalu nastavi strokovnjak za poduk v kmetijstvu, ki bode o njem bolje podučeval, kakor sedanji, ki je potrjen le za naravoslovje. Tak strokovnjak bi o počitnicah lahko hodil po kmetih ter podučeval o raznih strokah kmetijstva. Konečno predlaga govornik, naj se k plači takega strokovnjaškega učitelja 600 gold. letnega doneska dovoli iz deželnega zaklada. — Poslanec Detelja v daljem govoru nasvetuje, naj bi enketna komisija pretresovala tudi napravo kmetijske šole v Ljubljani. Taka šola bi bila dobra pomočnica tudi za učiteljsko pripravnico, in bi se dala z malimi stroški osnovati. — Poslanec dr. Poklukar prav krepko podpira nasveta dr. J. Bleiweisa in Detelje. Če dežela doneska 600 gold. za popotno predavanje, pravi govornik, potem je upati, da bode vlada vendar nastavila strokovnjaka za poduk v kmetijstvu na učiteljski pripravnici; tudi kmetijsko šolo v Ljubljani se jako priporoča osnovati, ker bi se prav po ceni dala vzdrževati. — Pri glasovanju obvelja odsekov predlog in predlog Deteljin, zoper Bleiweisov predlog glasuje vsa nemškutarska večina, ki toraj ni obveljal.

Poslanec Grasselli poroča v imenu finančnega odseka o uredbi režije in zdravniške službe v blaznici na Studencu in predlaga: 1. Pogodba, katero je sklenil deželni odbor z redovnicami krščanske ljubezni zaradi režije in hrane v blaznični podružnici na Studenci, se potrdi. 2. Deželni odbor je pooblaščen, da na Studenci proti pogodbi z vzajemno enoletno odpovedjo nastavi zdravnika asistenta z letno plačo 800 gold., prostim stanovanjem, kurjavo in svečavo. 3. Primariju medicinskega oddelka se od tistihmal, ko se bodo blazni preselili v nova poslopja na Studenci, za toliko časa, dokler v posilni delavnici še obstoji blaznična podružnica, za obiskavanje blaznice na Studenci določi remuneracija letnih 450 gold. 4. Za nadziranje podružnice na Studenci po upravnih uradnikih deželnih dobrodelnih naprav je deželnemu odboru kot pavšale mestu dnin leta 1881. na razpolaganje kredit 50 gold. 5. Za oskrbljevanje kurjave in nadziranje vodovaje na Studenci se nastavi kurjač z letno plačo k večemu 600 gold. Vsi predlogi obveljajo.

Poslanec baron Taufferer poroča o različnih cestnih zadevah; vsled nasvetov dotičnega odseka deželni odbor sklene: 1. Deželnemu odboru se nalaga, naj pretresa in nasvetuje, ali bi namestu sedanjih cestnih odborov ne bili osnovati drugi cestni zastopi, v katerih bi državni upravni organi bolj vplivali. 2. Gledé turjaške ceste naj se znesek 6000 gold., ki spada na tlako, razdeli po davkih na okraje Kočevje, Ribnica in Velikolašče, ter v primernih obrokih povrne deželnemu zakladu. 3. Prostovoljno prevzeti doneski za turjaško cesto naj se izterjajo, in sicer od okraja kočevskega 1000 gold., ribniškega 500 gold., ljubljanskega 1525 gold. 4. Deželni odbor naj nasvetuje, kako okrajem

kočevskemu, ribniškemu, velikolaškemu in ljubljanskemu dana predplačila v znesku 13989 gold. 83 kr. vračati, oziroma koliko na deželni zaklad prevzeti pod naslovom subvencije. 5. Turjaško cesto naj na dalje oskrbuje deželni odbor neposredno, ter naj zadevne stroške predplačuje deželni zaklad. 6. Preložitev ceste čez hrib Bonco naj se izvrši. 7. Cesta med Krko in Mlačevem naj se preloži, vzdrževalne stroške za krško cesto naj predplačuje deželni zaklad. 8. Cestni odbor žužemberški naj se pozivlja, da predloži operat za preložitev ceste od Smuka do Lašč. 9. Skrbeti je za to, da se cesta od Hajka skozi Dobliče v Črnomelj dodela, v kateri namen naj deželni zaklad 3300 gld. predplačila dá. 10. Pritiskati je na to, da se dovozna cesta h kolodvoru na Dovjem dodela. 11. Konečno naj deželni odbor pretresava, kako denarstveno gospodarstvo cestnih odborov natanko nadzorovati in ali ne bi kazalo, račune vsako leto predlagati deželnemu odboru v pregled.

Vitez Savinscheg nasvetuje, naj se deželnemu odboru nalaga, da v prihodnji sesiji poroča o obravnavi zastran zgradbe mostú čez Vinico. — Poslanec Navratil prav živo priporoča ta most, za katerega Kranjska ne bode več imela dati ko 14.000 gold., vse drugo plača Hrvaška, most pa je silno potreben in posebno koristen za to, ker bi pot na Hrvaško zdatno skrajšal. — Potem Savinschegov predlog obveljá.

Poslanec Detelja predlaga v imenu gospodarskega odseka sledeče: 1. Nastavljenje c. k. gozdnega komisarja za Gorenjsko in c. kr. gozdnega pristava za Notranjsko se radovoljno na znanje jemlje, ob enem pa se prosi c. k. deželna vlada, da bi blagovolila zaradi praktične izvršitve gozdnih postav na Kranjskem z vsemi močmi delati na to, da bi omenjena le začasno postavljena gozdna uradnika deželi za trdno ostala, in da bi se postavil tudi za Dolenjsko c. kr. gozdni komisar. 2. C. k. vlada naj se naprosi, da bi se najmanjše brigala za novo pogozdovanje in v ta namen še dalje, kakor se je to do zdaj hvalevredno godilo, sadike iz državne drevesnice občinam, pa tudi posameznim gospodarjem brezplačno dajala, posebno pa za pospeševanje pogozdovanja od c. k. ministerstva poljedelstva zadobila zadosti podpore v denarji za darila gospodarjem, za obširne, dobro dovršene umne zasade gozdov, pri čemer bi se imelo ozirati vzlasti na one kraje, ki so po svoji legi, zemlji in klimatičnih razmerah večidel navezani le na gozde. 3. Deželnemu odboru se naroča, skrbno baviti se z zadevo zboljšanja, oziroma pogozdenja kraških goličav na Notranjskem, in o tem prihodnjemu deželnemu zboru podati svoje nasvete. 4. C. k. deželna vlada naj se naprosi, še dva okrajna živinozdravnika, enega v Črnomlju, drugega na Krškem nastaviti. Ako bi se živinozdravnika ne nastavljal v Črnomlju, naj vlada prestavi živinozdravnika iz Novomesta v Črnomelj. — Posl. Robič obrača pozornost vlade na c. k. gozdarje, ki se preveč vtikajo v gospodarske zadeve s pašniki in planinami, zlasti na Gorenjskem, in ki, kjer najdejo z gozdom zaraščene prostore, zahtevajo, da se ž njimi ravna po gozdni postavi, akoravno so ti prostori v katastru vpisani kot pašniki in planine. S tem se živinorejcem pašna pravica krati; kmetje, posebno živinorejci na Gorenjskem pa brez pašnikov živeti ne morejo. Kedar toraj gozdarji na takih prostorih najdejo kak mlad les posekan, tožijo sosesko pri glavarstvu, namestu, da bi jo pohvalili, ker na svojih pašnikih tudi gozdno drevje goji. Konečno govornik navaja in razlaga slučaj, ko je občina Gojzd prav neopravičeno imela velike sitnosti in nepotrebne stroške. — Vitez Vesteneck nasvetuje, naj bi občine nastavile gozdarske nadzornike in naj

se primorajo drevesnice napraviti. — Gospod c. kr. deželni predsednik Winkler pravi, da mu razmere, kakor mu jih je poslanec Robič navajal, niso znane, mogoče pa je le, da se je občinam storila krivica; gledé Vesteneckovega predloga pa izreče misel, da občine sedanje bodo težko v stanu, gozdarske nadzornike nastaviti. — Poslanec dr. Poklukar razjasnuje, da se na Gorenjskem prepriča suče za to, kaj je in mora biti pašnik, kaj gozd; posestniki skušajo se pašnih servitut otresti ter pašnik v ta namen pogozdé, s tem pa živinorejcem kratijo pašne pravice, naj bi vlada čuvala nad tem, da se živinorejcem ne stori krivica. — Poslanec Navratil izreče željo, naj bi se živinozdravnik nastavljal v Črnomlju ali vsaj v Metliki. — Poslanec Pakiž pa dokazuje, kako potreben je živinozdravnik tudi v Kočevji. — Poročevalec Detelja ugovarja Vesteneckovemu predlogu povdarjaje, da je gozdna postava državna postava, da je toraj dolžnost države, za izvršitev te postave, toraj tudi za nameščenje gozdnih nadzornikov skrbeti. — Pri glasovanju se sprejmo vsi predlogi.

Konečno deželni glavar objavlja žalostno vest, da je poprejšnji deželni predsednik kranjski, sedaj c. k. namestnik moravski vitez Kallina ravnokar umrl. Zbornica se v znamenje sočutja vzdigne ter sklene vdovi rajncega izreči sožalovanje po telegrafičnem potu.

Šolske stvari.

Letošnja šolska letina.

Gimnazija in realka goriška.

V Gorici 9. avg. — Pred seboj imam letnika naših srednjih šol. Gimnazijski (30.) „Jahresbericht“ ima na čelu dvoje učenih sestavkov: „Miscellanea critica“ spis, prof. Adolf Baar in „Der iambische Hendekasyllabus in kretischen Volksliedern“, spis, prof. dr. Luber. Profesorjev in učiteljev je imel gimnazij 13 z direktorjem vred, suplente 3. I. razred je bil razdeljen po narodnosti. V materinem jeziku se je učilo verstvo v 1. in 2. razredu in materinščina po vseh razredih; toda so bili v 4 viših razredih dijaki 2 razredov združeni v en tečaj. [Prihodnje leto pa ne bo več tako, ampak bode imel vsak razred za-se svoji 2 uri slovenščine (o italijanščine)]. Za deželna jezika sta bila tudi 2 tečaja za Neslovence in Neitalijane. Ta tečaja sta uravnana tako, da je eno leto 1. (to je, začetni) tečaj, drugo leto pa 2. — Slovenski tečaj za Neslovence je bil to leto samo v 1. semestru (v 2. ni bilo učencev). — O začetku leta je bilo učencev 370, konec leta 342; slov.-nemška pripravljavnica je štela od začetka 41, h koncu 39 učencev. Slovencev je na gimnaziji 162, Italijanov 135, Nemcev 44 (prav za prav le 24). Za maturitarno preskušnjo se je bilo oglasilo 18 rednih in 2 privatna dijaka. Eden je bil zavrnen vsled slabe pismene preskušnje, izmed ostalih sta za odlično zrelo spoznana 2, padla za 6 mesecev sta 2, za 1 leto 1, vsi drugi so „zreli“ — razen 1 (privatnika), ki je zbolel med ustm. preskušnjo. *) — Više realke (20.) „Jahresbericht“ ima na čelu dolg spis prof. Plohl-na „Reinmar von Hagenau, — seine Dichtung und sein Verhältniss zu Walther von der Vogelweide“. Profesorjev in učiteljev je 13 in 1 suplent. Verstvo se je učilo v prvih 2 razredih v maternem jeziku; v 3 viših razredih se uči verstvo samo po eno uro na teden. Za deželna jezika so odločene: v

*) Dne 3. t. m. je bil tudi gosp. namestnik baron De Pretis pri maturi.